

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 7Co/211/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1516216614
Dátum vydania rozhodnutia: 19. 08. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mariana Harvancová
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2020:1516216614.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Mariany Harvancovej a členov senátu JUDr. Blanky Podmajerskej a Mgr. Adely Unčovskej, v právnej veci žalobkyne: X. E., L.. XX.XX.XXXX, J. G. O., C. X, XXX XX G., Č. O., zastúpená JUDr. Peter Franko, advokát, so sídlom Popradská 82, 040 11 Košice, proti žalovanému: R. T. D., D..O..M., W.: XX XXX XXX, D. D. G. X, XXX XX J., zastúpený: TOMÁŠ KUŠNÍR, s.r.o., IČO: 36 613 843, so sídlom Pajštúnska 5, 851 02 Bratislava, o zaplatenie 1 238,50 eur s príslušenstvom, na odvolanie žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Bratislava V zo dňa 05.04.2018, č.k. 15Csp/130/2016-52, jednomyseľne takto

rozhodol:

- I. Rozsudok súdu prvej inštancie sa p o t v r d z u j e.
- II. Žalobkyni sa proti žalovanému p r i z n á v a nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu vo výške 1 238,50 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5% ročne od 06.10.2016 do zaplatenia, všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku a žalobkyni priznal nárok na plnú náhradu trov konania.

2. Súd prvej inštancie rozhodnutie vo veci právne odôvodnil ustanovením § 37 ods. 1, § 451 a § 454 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v platnom znení (ďalej len „Občiansky zákonník“) a vecne tým, že vykonaným dokazovaním dospel k záveru o absolútnej neplatnosti zmluvy o pôžičke č. XXXXXXXX zo dňa 23.11.2009 pre nedostatok vôle žalobkyne. Z potvrdenia o zahraničnej platbe mal súd prvej inštancie za preukázané, že žalobkyňa dňa 19.01.2016 poukázala v prospech účtu žalovaného sumu 3 277,52 eur. Poukázal na to, že ak žalobkyňa plnila na základe tejto neplatnej zmluvy, čo bolo preukázané, žalovaný získal majetkový prospech plnením z neplatného právneho úkonu a je povinný ho vydať žalobkyni. Mal za to, že plnenie žalobkyne nemožno považovať za prejav vôle zaplatiť dlh za svojich rodičov za ich obohatenie bez právneho dôvodu na úkor žalovaného. Zo zmluvy o pôžičke nevyplývala rodičom žalobkyne nijaká povinnosť, keď táto povinnosť im vyplýva z inej právnej skutočnosti. Dôvodil, že žalovaný nepreukázal prevzatie dlhu žalobkyňou podľa ustanovenia § 531 Občianskeho zákonníka ani pristúpenie k záväzku v zmysle § 533 Občianskeho zákonníka ani vykonanie iného úkonu, na základe ktorého by žalobkyňa mala žalovanému niečo plniť. Súd prvej inštancie sa preto nestotožnil s obranou žalovaného, že žalobkyňa plnila za iných dlžníkov a bezdôvodne sa obohatili na jej úkor jej rodičia. Súd prvej inštancie tak s poukazom na § 451 Občianskeho zákonníka titulom vydania bezdôvodného obohatenia získaného z neplatného právneho úkonu zaviazal žalovaného zaplatiť žalobkyni sumu 1 238,50 eur. S poukazom na § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka súd prvej inštancie priznal žalobkyni aj úrok z omeškania ako požadovala od 06.10.2016, keď márne uplynula lehota určená vo výzve zo dňa 26.09.2016 na vrátenie bezdôvodného obohatenia.

3. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol s poukazom na § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 a 2 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C.s.p.“). Nakoľko bola žalobkyňa v konaní úspešná v celom rozsahu, súd prvej inštancie jej priznal nárok na plnú náhradu trov konania.

4. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podal odvolanie prostredníctvom svojho právneho zástupcu odvolanie žalovaný, odôvodňujúc tým, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Mal za to, že súd prvej inštancie nesprávne vyložil ustanovenie § 454 Občianskeho zákonníka a skutočnosti, na ktoré poukazuje, neovplyvňujú aplikáciu tohto ustanovenia. V konaní nebolo sporným, že konaním rodičov žalobkyne došlo k spáchaniu trestného činu, nakoľko zneužili identitu žalobkyne a vylákali od právneho predchodcu žalovaného úver vo výške 3 000 eur, ktorý bol počas trvania zmluvy uhradený vo výške 1 761,50 eur rodičmi žalobkyne. Zostávajúca výška pohľadávky preto predstavovala sumu 1 238,50 eur. Nakoľko žalobkyňa uhradila dňa 20.01.2016 žalovanému sumu v celkovej výške 3 277,52 eur, započítal sumu 1 238,50 eur na svoju neuhradenú pohľadávku a zvyšnú časť v sume 2 039,02 eur žalobkyňi vrátil. Podľa jeho názoru z ústnych ako aj z písomných vyjadrení žalobkyne bolo zrejmé, že plnila za iného. Obrana žalobkyne ešte pred vykonaním úhrady v sume 3 227,52 eur spočívala v tom, že žalobkyňa zmluvu nepodpísala a jej podpis bol sfaľšovaný. Žalobkyňa si tak bola vedomá, že vykonáva úhradu za inú osobu, ktorej boli finančné prostriedky v sume 3 000 eur vyplatené. Táto skutočnosť bola zrejmá aj jemu, nakoľko pôvodne sa domáhal voči žalobkyňi úhrady svojej pohľadávky titulom zmluvy o úvere na Okresnom súde v Trebišove, avšak po zistení predmetných skutočností, podaním zo dňa 15.10.2015 zobral žalobu späť a žiadal konanie zastaviť. Zastával názor, že vykonanou úhradou zo dňa 20.01.2016 došlo k plneniu za toho, komu boli finančné prostriedky v sume 3 000 eur poskytnuté, t.j. za rodičov žalobkyne. Pre úplnosť uviedol, že nie je rozhodujúce, či žalobkyňa v čase plnenia mala presnú informáciu o tom, za koho dlh plní, rozhodujúcou je skutočnosť, že žalobkyňa vedela o tom, že plní dlh niekoho iného. Mal tak za to, že došlo k naplneniu skutkovej podstaty ustanovenia § 454 Občianskeho zákonníka a bezdôvodne sa obohatili rodičia žalobkyne, keďže žalobkyňa plnila za nich to, čo by podľa práva mali plniť oni sami. Žalobkyňa mala vedomosť, že neuhrádza vlastný dlh, keď vedela, že zmluva je neplatná a finančné prostriedky neprevzala, a teda mala vedomosť, že uhrádza dlh niekoho iného. Poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 3Cdo 103/2001. Záverom uviedol, že suma 1 238,50 eur, ktorú žalobkyňa uhradila na jeho účet, nepredstavuje bezdôvodné obohatenie na jeho strane, ale predstavuje v zmysle ustanovenia § 454 Občianskeho zákonníka bezdôvodné obohatenie na strane rodičov žalobkyne. Z uvedených dôvodov navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobu zamietne, resp. aby napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a rozhodnutie.

5. K odvolaniu žalovaného sa žalobkyňa písomne nevyjadрила.

6. Odvolací súd preskúmal vec v rozsahu a medziach dôvodov podaného odvolania (§ 379, § 380 ods. 1 a 378 ods. 1 C.s.p.), bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 C.s.p.), keďže sa nejednalo o prípad, v ktorom by bolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, nariadenie pojednávania si nevyžadoval ani dôležitý verejný záujem a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného nie je podané dôvodne.

7. Odvolací súd, prihliadajúc na obsah súdneho spisu a z neho vyplývajúci skutkový stav, nezistil v postupe súdu prvej inštancie žiadne vady týkajúce sa procesných podmienok (§ 380 ods. 2 C.s.p.), sa v celom rozsahu po skutkovej a právnej stránke stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozsudku prvoinštančného súdu. Z odôvodnenia rozhodnutia vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi na strane druhej. Súd prvej inštancie neporušil ani právo sporových strán na spravodlivý proces, nakoľko v hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť, naopak súd prvej inštancie ich náležitým spôsobom v celom súhrne posúdil a aj podrobne vyhodnotil. S odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje a konštatuje jeho správnosť (§ 387 ods. 2 C.s.p.). Keďže v takomto prípade nie je potrebné dôvody už vyslovené opakovať, v ďalšom na ne poukazuje, a vyjadruje sa len k odvolacím námietkam odvolateľa.

8. Z obsahu spisového materiálu vyplýva, že žalobkyňa sa návrhom na vydanie platobného rozkazu zo dňa 21.11.2016 domáhala, aby súd zaviazal žalovaného zaplatiť jej sumu 1 238,50 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 1 238,50 eur od 06.10.2016 do zaplatenia. V konaní bolo nesporným, že dňa 23.11.2009 bola uzatvorená Zmluva o poskytnutí rýchlej pôžičky, pričom

rodičia žalobkyne zneužili jej identitu a vylákali od právneho predchodcu žalovaného úver vo výške 3 000 eur, ktorý bol poskytnutý na bankový účet matky žalobkyne. Z obsahu spisu zároveň vyplýva, že žalobkyňa dňa 19.01.2016 bezhotovostným prevodom uhradila žalovanému sumu 3 277,52 eur (Potvrzení o zahraniční platbe, č.l. 6). Nespornou skutočnosťou je, že žalovaný vrátil žalobkyni sumu 2 039,02 eur. Z Čestného vyhlásenia zo dňa 09.09.2016 vyplýva, že rodičia žalobkyne sa priznali k tomu, že dňa 23.11.2009 bez vedomia a súhlasu žalobkyne zneužili jej identitu a na jej meno s právnym predchodcom žalovaného uzatvorili zmluvu o poskytnutí pôžičky č. XXXXXXX, na základe ktorej im bola poskytnutá pôžička vo výške 3 000 eur, ktorú riadne nesplácali (č.l. 7).

9. Podľa § 451 ods. 1 Občianskeho zákonníka, kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí obohatenie vydať.

10. Podľa § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka, bezdôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov.

11. Podľa § 454 Občianskeho zákonníka, bezdôvodne sa obohatil aj ten, za koho sa plnilo, čo podľa práva mal plniť sám.

12. K námietke odvolateľa, že napadnutý rozsudok prvoinštančného súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 365 ods.1 písm. h/ C.s.p.) treba uviesť, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Rozhodnutiu súdu prvej inštancie v posudzovanej veci nemožno vytknúť, že by vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo z prednesov strán sporu nevyplývali, ani inak nevyšli za konania najavo, že by opomenul niektoré rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané, alebo že by v jeho hodnotení dôkazov bol logický rozpor, prípadne že by výsledok jeho hodnotenia dôkazov nezodpovedal tomu, čo malo byť zistené.

13. V posudzovanom prípade odvolacia námietka žalovaného spočíva v tom, že za daných skutkových okolností sa bezdôvodne obohatili rodičia žalobkyne, nakoľko žalobkyňa plnila za nich to, čo mali plniť oni sami. Bezdôvodné obohatenie spočívajúce v plnení za iného v zmysle § 454 Občianskeho zákonníka predstavuje osobitnú skutkovú podstatu bezdôvodného obohatenia. Základným predpokladom vzniku tohto záväzkového vzťahu je zákonom, zmluvou alebo iným relevantným právnym dôvodom stanovená povinnosť určitej osoby plniť. Táto osoba je tak dlžníkom voči veriteľovi. Ak tretia osoba, ktorá sama nemá povinnosť plniť voči osobe veriteľa napriek tomu veriteľovi plní s následkom zániku dlhu dlžníka a osoba veriteľa ako aj osoba, ktorá plní majú vedomosť i úmysel smerujúci k solúcii dlhu dlžníka, vznikne reparačná právna povinnosť, kde povinnou osobou bude subjekt dlžníka a oprávnenou osobou osoba, ktorá plnila (Občiansky zákonník II., Komentár, 2. vydanie, K. I. C. Š., G. a kolektív, L. Q. Y. J., XXXX).

14. Z relevantnej judikatúry odvolací súd poukazuje na rozhodnutie NS ČR, sp. zn. 21 Cdo 16/2012 podľa ktorého „V prípade, že ten, kto plní, jedná v presvedčení, že plní svoj vlastný záväzok alebo jinou svou právní povinnost, ačkoliv tomu tak ve skutečnosti není (a jedná tedy „v omylu“), jde o plnění bez právního důvodu a nárok na vydání bezdůvodného obohacení vzniká vůči tomu, komu bylo plněno. V případě plnění za jiného, co po právu měl plnit sám, se nejedná o plnění bez právního důvodu. Bezdůvodné obohacení podle § 454 ObčZ vzniká tehdy, je-li tu právní povinnost plnit a, současně, jestliže plnění poskytne za povinnou osobu ten, kdo sám není povinen (po právu) plnit; bezdůvodně se v tomto případě obohatí nikoliv ten, komu bylo plněno, ale ten, za koho se plnilo. Pro plnění za jiného, co po právu měl plnit sám, je současně charakteristické, že ten, kdo plní, poskytuje plnění s vědomím, že sám nemá právní povinnost plnit a že k plnění přistoupil za jiného, který má (by měl) po právu plnit sám.“

15. Predpokladom pre bezdôvodné obohatenie v zmysle ustanovenia § 454 Občianskeho zákonníka je skutočnosť, že medzi subjektmi, medzi ktorými došlo k plneniu, t.j. v tomto konkrétnom prípade medzi žalobkyňou a žalovaným, bolo zrejmé, že sa plní za iného. Žalovaný v odvolaní tvrdil, že žalobkyňa mala vedomosť, že neuhrádza svoj vlastný dlh, nakoľko vedela, že zmluva je neplatná a finančné prostriedky

neprevzala a práve táto skutočnosť je základným predpokladom bezdôvodného obohatenia podľa § 454 Občianskeho zákonníka. Odvolací súd sa však s týmto tvrdením žalovaného nestotožnil. Odvolací súd sa stotožnil s tým, že konaním rodičov žalobkyne spôsobili rodičia žalobkyne právnomu predchodcovi žalovanému škodu vo výške 3 000 eur, ktorú v sume 1 761,50 eur uhradili. Zostávajúca výška pohľadávky žalovaného tak predstavovala sumu vo výške 1 238,50 eur. Táto pohľadávka nebola pohľadávkou žalobkyne a nemala tak právnu povinnosť túto sumu uhradiť. Je však zrejmé, že s požiadavkou úhrady dlhu žalobkyňu kontaktoval žalovaný, ktorý listom zo dňa 13.01.2016 upozornil žalobkyňu, že jej dlh voči žalovanému je v sume 3 277,52 eur a pokiaľ tento dlh neuhradí, resp. žalovaného nekontaktuje, bude žalovaný riešiť záležitosť súdnou cestou. Zároveň z výpovede žalobkyne vyplýva, že sa kontaktovala so žalovaným, pričom ju vyzýval, aby dlh uhradila s tým, že sú voči nej vedené súdne konania a hrozí jej exekúcia. Uviedla, že dlh neplnila dobrovoľne za svojich rodičov, ale pod nátlakom a v strese v dôsledku toho, že na zmluve bolo jej meno a dlh bol vymáhaný voči jej osobe (Zápisnica o pojednávaní zo dňa 05.04.2018, č.l. 48). Žalobkyňa následne sumu vo výške 3 277,52 eur uhradila žalovanému dňa 19.01.2016. Čestné prehlásenie rodičov žalobkyne o tom, že bez vedomia a súhlasu žalobkyne zneužili jej identitu a uzatvorili zmluvu pod jej menom je datované dňa 19.09.2016. Na základe uvedeného má odvolací súd za to, že v čase kedy žalobkyňa plnila žalovanému, nemala vedomosť o dlhu svojich rodičov voči žalovanému a nemala vedomosť ani o tom, že plní ich záväzok. Vzhľadom k uvedenému tak vôľa žalobkyne pri uhradení sumy 3 277,52 eur nesmerovala k tomu, aby splnila záväzok alebo dlh inej osoby, a to aj osoby odlišnej od osôb rodičov. Podľa názoru odvolacieho súdu žalobkyňa plnila s vedomím a vôľou vyhnúť sa problémom, ktoré jej mohli vzniknúť zo skutočnosti, že iná, vtedy neznáma osoba podpísala zmluvu o úvere v jej mene, t.j. s cieľom vyhnúť sa súdnemu a exekučnému konaniu. Neobstojí odvolací argument žalovaného, že žalobkyňa vedela, že zmluva je neplatná, nakoľko žalobkyňa nie je právne vzdelaná a nemusela mať vedomosť, čo spôsobuje a znamená neplatnosť zmluvy a aké následky môže mať pre ňu skutočnosť, že na zmluve je uvedené jej meno a to napriek tomu, že finančné prostriedky neprevzala. Jedná sa tak o obdobný prípad, ako keď niekto koná v omyle, že uhradza vlastný dlh. V takom prípade ide o plnenie bez právneho dôvodu a nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia vzniká voči tomu, komu bolo plnené. Odvolací súd sa tak stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že na posudzovaný prípad nemožno aplikovať ustanovenie § 454 Občianskeho zákonníka ale ustanovenie § 451 Občianskeho zákonníka. Za daných skutkových okolností, keď žalobkyňa zaplatila žalovanému sumu 3 277,52 eur na základe zmluvy, ktorá je absolútne neplatná pre nedostatok prejavu vôle žalobkyne a žalovaný vrátil žalobkyňi sumu 2 039,02 eur, titulom bezdôvodného obohatenia je žalovaný povinný vrátiť žalobkyňi ešte sumu 1 238,50 eur. Súd prvej inštancie tak vecne správne rozhodol, keď zaviazal žalovaného zaplatiť žalobkyňi sumu 1 238,50 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne od 06.10.2016 do zaplatenia.

16. Na základe uvedeného sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil so správnymi skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie uvedenými v odôvodnení napadnutého rozhodnutia a napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie (vrátane výroku o trovách konania pred súdom prvej inštancie), ako vecne správne podľa § 387 ods. 2 C.s.p. potvrdil.

17. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 C.s.p. v spojení s § 262 ods. 1 a § 396 ods. 1 C.s.p. vychádzajú z toho, že v odvolacom konaní mala v plnom rozsahu úspech žalobkyňa, preto o nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol tak, že priznal úspešnej žalobkyňi voči neúspešnému žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. O výške náhrady trov odvolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie podľa § 262 ods. 2 C.s.p. po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

18. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Bratislave pomerom hlasov 3:0 (§ 393 ods. 2 C.s.p.).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolaateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).